

Kultur- og likestillingsdepartementet

Att: Strategi for kulturfrivilligheten 2023

Innspill til kulturfrivillighetsstrategien fra Junior- og barneorganisasjonen Juba

Junior- og barneorganisasjonen Juba ble stiftet 9. august 2009 som en videreføring av IOGT Junior og DNTB. Vi er en av medlemsorganisasjonene i Actis, rusfeltet samarbeidsorgan. Juba er en frivillig organisasjon som arbeider for å redusere alkohol- og narkotikabruken i samfunnet, for å lære opp barn til demokratisk deltakelse og for å bidra til en mer rettferdig fordeling av godene i verden.

Vi ønsker å skape gode, trygge og lærerike møteplasser for barn og tilbyr varierte aktiviteter i lokallag som drives av frivillige voksne ledere. Kulturuttrykk er en stor del av Jubas aktivitetstilbud. De fleste medlemmene våre er i alderen 6–14 år, men alle som støtter formålet er velkomne.

Juba 25 lokallag og 835 medlemmer under 26 år.

Vi vil takke for muligheten til å komme med innspill til kulturfrivillighetsstrategien.

Bred deltakelse og tilgang på kunst - og kulturaktiviteter i hele landet

Hva er de største utfordringene for at flere skal kunne delta i kulturfrivilligheten?

Vi mener at deltagelse i kulturfrivilligheten har tre grunnleggende premiss:

- Å ha voksne, stabile, frivillige ledere
- Medlemskontingent og kostnad for aktiviteter må være lavest mulig. For å kunne tilby det, må vi ha størst mulig grad av økonomisk forutsigbarhet.
- Aktiviteter må tilbys i nærmiljøet. Tilgang til egnede lokaler er nødvendig, likeledes jevnlig tilgang til de samme lokalene.

Våre erfaringer under og etter koronaen

Våre lokallag har hatt variert erfaring under og etter pandemien, avhengig av type aktiviteter de driver, tilgang på lokaler og hvor strenge restriksjonene var i deres kommune. Generelt har vi sett at der vi hadde stabile, voksne ledere og tilgang på faste lokaler, ble aktivitetene gjenopptatt rask. En del av våre medlemmer rakk å vokse ut av Juba i løpet av pandemien, men fordi de voksne, frivillige lederne fortsatte med aktivitetstilbud, kom en del «gamle» tilbake og nye medlemmer

Vær deg selv! Vær åpen! Vær en venn! Vær nysgjerrig!

startet. En modell som har det vært vellykket for oss er aktiviteter der vi tilbyr felles opplegg for barn og deres foresatte, nettverksgrupper. Vi ser at en del barn er litt mer usikre på å være borte fra foreldre på helgeturer eller leir, og det vil nok ta litt tid og trening før vi er tilbake til slik det var før pandemien.

Tiltak for å nå grupper som i mindre grad deltar og inkludering av flere i aktiviteter

Økonomi er uten tvil et stort hinder for mange når det gjelder å delta i aktiviteter. Men økonomi er ikke det eneste avgjørende for deltagelse; det at aktiviteter tilbys i nærmiljøet, er vel så viktig. Å kunne benytte seg av skoler, bibliotek, samfunnshus o.l. til aktiviteter er helt avgjørende. Vår erfaring er at barn gjerne blir med på en aktivitet der venner er med. Derfor er aktiviteter i lokalmiljøet en god start.

Spesielt er dette avgjørende hvis det gjelder deltagelse inne en aktivitet som er uvant, alle synes ikke det er naturlig å oppsøke dans, teater eller tegnekurs et sted man ikke er kjent eller kjenner noen andre. Da er det lettere at aktiviteten oppsøker barna og ikke omvendt, hjemmebane er enklest.

Møteplasser og tilgang på egnede kulturarenaer for aktivitet, læring og opplevelser

For mange er tilgang på et hvert lokale en luksus. Vår erfaring spenner fra god tilgang på rimelige eller gratis lokaler, som skoler og grendehus, til å ha problemer med å få tilgang på noe som helst.

Vi opplever dette som et hinder flere steder der vi egentlig har veletablerte lokallag og aktive frivillige som gjerne vil ha aktiviteter for barna. Det er ikke god bruk av ressurser at man skal streve med å finne et sted å være.

At lokalet i tillegg skal være egnet for kulturaktiviteter, er nesten en utopi. Men vi synes det er en fantastisk idé! Det er viktig med keramikkovner, akustikk og lagerplass for instrumenter, men vi mener at man må jobbe med dette på flere plan, eller i trinn;

Tilgang på enkle lokaler, helst vederlagsfritt, i nærmiljøet vil alltid være et behov. Tilgang på gode kulturaktivitets-lokaler bør være et tillegg, ikke en erstatning.

Å ha et litt klønete lokale å møtes i, er enormt mye bedre enn ikke noe lokale i det hele tatt. Retten til tilgang på f.eks. skoler og forsamlingshus bør opprettholdes og styrkes.

Vi oppfordrer til at det i denne prosessen rettes oppmerksomhet på at spesialiserte kulturbygg ikke brukes som nok en unnskyldning fra skoler og andre til å si nei til bruk for fritidsaktiviteter.

Faste møteplasser i nærmiljøet er med på å danne en nødvendig ramme for å bygge stabilitet, regelmessighet, trygghet og tilhørighet i en gruppe. Er dette etablert er det lettere å introdusere hele gruppen for kulturtilbud, kanskje i et flott kulturhus som for mange ikke er naturlig å oppsøke.

I Juba har vi god erfaring med dette gjennom vårt Kulturverksted som vi har en helg i året.

Da samles barn fra mange lokallag til 3 dager med kurs i ulike kunstuttrykk, og vi vet at vi får med oss barn på dette som antagelig ikke hadde oppsøkt tilbudet individuelt. Å komme som en del av Jubagruppen er mye enklere og en organisk tilnærming.

Vi har gjort en spørreundersøkelse i Jubas lokallag om tilgang til lokaler og hva lokallagene ønsker seg. For våre lokallag er det relevant å ha tilgang på lokaler der utsyr og materialer kan lagres, mulighet for å bruke kjøkken og toaletter og

Vær deg selv! Vær åpen! Vær en venn! Vær nysgjerrig!

tilgang på større rom, gymsaler o.l. for lek og fysisk utfoldelse. Faste steder å møtes i nærmiljøet er nok punktet som er øverst på ønskelisten.

Erfaringene fra samspill mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen

I Juba har vi flere lokallag som driver med teater og ulike former for kunst- og håndverk. Her samarbeides det med profesjonelle på ulike måter, som innleide instruktører, musikere og lys- og lydteknikere, noe av dette er frivillig, noe innleid. Til kulturverkstedene leier vi inn profesjonelle kursholdere i dans, kunst- og håndverk, bokbinding, låtskriving m.m. De frivillige har ansvar for mat, lek og moro etter kursene, nattevakter, reise til og fra m.m. De frivillige voksne kjenner barna og bidrar til en trygg ramme når de skal prøve seg i ulike, kunstneriske uttrykksformer.

Vi har gode, etablerte samarbeid med de profesjonelle innen kunst og kultur, i de fleste tilfeller er dette ressurser vi leier inn til arrangement år etter år. Vi opplever at de på sin side setter pris på rammene Juba legger for å arbeide med barn og unge, med stabil frivillig innsats og en gjennomtenkt praksis i arbeidet med barna.

Offentlige tilskuddsordninger og tiltak. Hva er de største utfordringene med dagens ordninger, og hvordan kan de bli enda bedre?

Tilskuddsordningene fungerer godt for Juba, men vi ser at det ville vært bra å kunne planlegge mer enn ett år av gangen. Med et 3- eller 5-års perspektiv ville vi kunne vært mer effektive. Ordninger som går over mer enn ett år vil kunne gi større forutsigbarhet og mulighet til planlegging, ikke minst for de frivillige i lokallagene.

For noen av tilskuddsordningene er både søknadsprosessen og rapporteringen omfattende og det kan oppleves som lite tilpasset vår organisasjon.

Noen av ordningene tillater ikke at midlene brukes til billetter til museer, teater, dans osv. altså forbruk av kunst og kultur. Dette mener vi er synd og et stort hinder for at flere barn får deltatt i kulturlivet gjennom opplevelser. Å oppleve kunst og kultur bør være noe alle skal ha tilgang på. Dette virker som en lite gjennomtenkt og merkverdig del av regelverket i noen tilfeller, og lett å gjøre noe med.

Videre mener vi at deler av tildelte prosjektmidler bør kunne gå til administrasjon, det er spesielt viktig for små organisasjoner med liten /deltidsadministrasjon. Større aktører har flere folk og midler å ta av, når de får tildelt prosjektmidler har de et apparat til å bruke dette effektivt.

Det bør gjøres noe for å utjevne forskjeller her. Det vil være mer demokratisk.

Regionale kulturfond

Jubas perspektiv er at et regionalt kulturfond burde gjøre det mulig for lokallag og mindre foreninger å søke om tilskudd direkte. Kulturfondet selv bør stå for administrasjonen, slik at søkerne ikke skal behøve å gå igjennom så mange ulike ledd av søknader og rapportering. Et eksempel er Kulturstøtta, hvor hierarkiet er KUD > LNU > Jubas sentralledd > lokallag. Dette oppleves som tungvint og kan med fordel forenkles.

Vær deg selv! Vær åpen! Vær en venn! Vær nysgjerrig!

Utfordringene og suksessfaktorene for å sikre tilgang på egnede lokaler og kulturarenaer

Kommuner og fylkeskommuner er ofte eiere av lokaler som er mer eller mindre egnede for kulturaktiviteter. Eierne burde se verdien av å gjøre slike lokaler attraktive og tilgjengelige for frivillighet og kulturaktiviteter. Det bør tydeliggjøres hvordan tilgjengelighet på lokaler spiller en viktig rolle i helse og velferd, deltagelse i aktiviteter, utenforskap og ensomhet. Dette spiller også en rolle i kommuneøkonomien. Vi ser at det ofte er tilfeldigheter som avgjør: tilgang på kjøkken, håndarbeidsrom på en skole e.l. bestemmes ofte av om man treffer på riktig vaktmester på riktig tidspunkt, i stedet for at dette er tilrettelagt for og avklart gjennom avtalen som inngås med det sentrale leddet. Man kan se for seg at dette kunne vært løst ved at det ble utarbeidet en måloppnåelsesplakat for samarbeidet, med gjennomtenkte punkter for samarbeid mellom det offentlige og det frivillige. Dette ville ikke bare vært med på å kvalitetssikre tilbudet til frivilligheten, men også være et forenklet og arbeidsbesparende verktøy for kommunen / sentralleddet.

Hvilke gode eksempler finnes, og hvordan kan en lære mer av hverandre?

Vi vi gjerne trekke frem Tonsenhagen skole i Oslo som et flott eksempel. Riktignok betaler vi for leie av lokalet for en helg, men det er rimelig og vi blir tatt godt imot. Skolen har musikkrom og scene som vi får bruke, samt klasserom, vi får overnatte og vi får bruke kjøkkenet. Dermed har vi råd til å ha kulturverksted der deltakerne betaler 250 kr for to-dagers kurs, alle måltider og overnatting. Så det nytter!

Med vennlig hilsen

Eli Katarina Kjøsberg

Daglig leder i Junior- og barneorganisasjonen Juba

Vær **deg selv!** Vær **åpen!** Vær **en venn!** Vær **nysgjerrig!**